

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TA'LIMNI
RIVOJLANTIRISH RESPUBLIKAILMIY-METODIK MARKAZI

SO'ROVLARGA ASOSLANGAN YONDASHUVDA MUHIM SAVOLLARNING AHAMIYATI

Aliboyeva Gulmira Foatovna
Andijon viloyati Pedagogik mahorat markazi
kimyo fani metodisti

SO'ROVGA ASOSLANGAN TA'LIM

SAT ya'ni so'rovga asoslangan ta'lim - bu o'quvchilarga savollar berish, dalillarni tekshirish va bilimlarini mustaqil ravishda olishga undovchi ta'lim yondashuvidir.

“Savolni o‘zing berganingda, javobni
topish o‘zingning ishingdek tuyuladi,
va uni aniqlashni xohlaysan.”

MENING MASHINALAR TO'PLAMI

So'rovga asoslangan yondashuv nima uchun muhim?

So'rovga asoslangan ta'lim yondashuvi — bu o'quvchilarning faol ishtirokiga asoslangan, savol berish, izlanish, tajriba qilish va mustaqil xulosalarga kelishga undaydigan ta'lim metodidir. Bu yondashuvda o'qituvchi bilimni bevosita beruvchi emas, balki o'quvchilarning izlanishlariga yo'naltiruvchi va qo'llab-quvvatlovchi rolini bajaradi.

SO'ROVGA ASOSLANGAN TA'LIMNING ASOSIY XUSUSIYATLARI

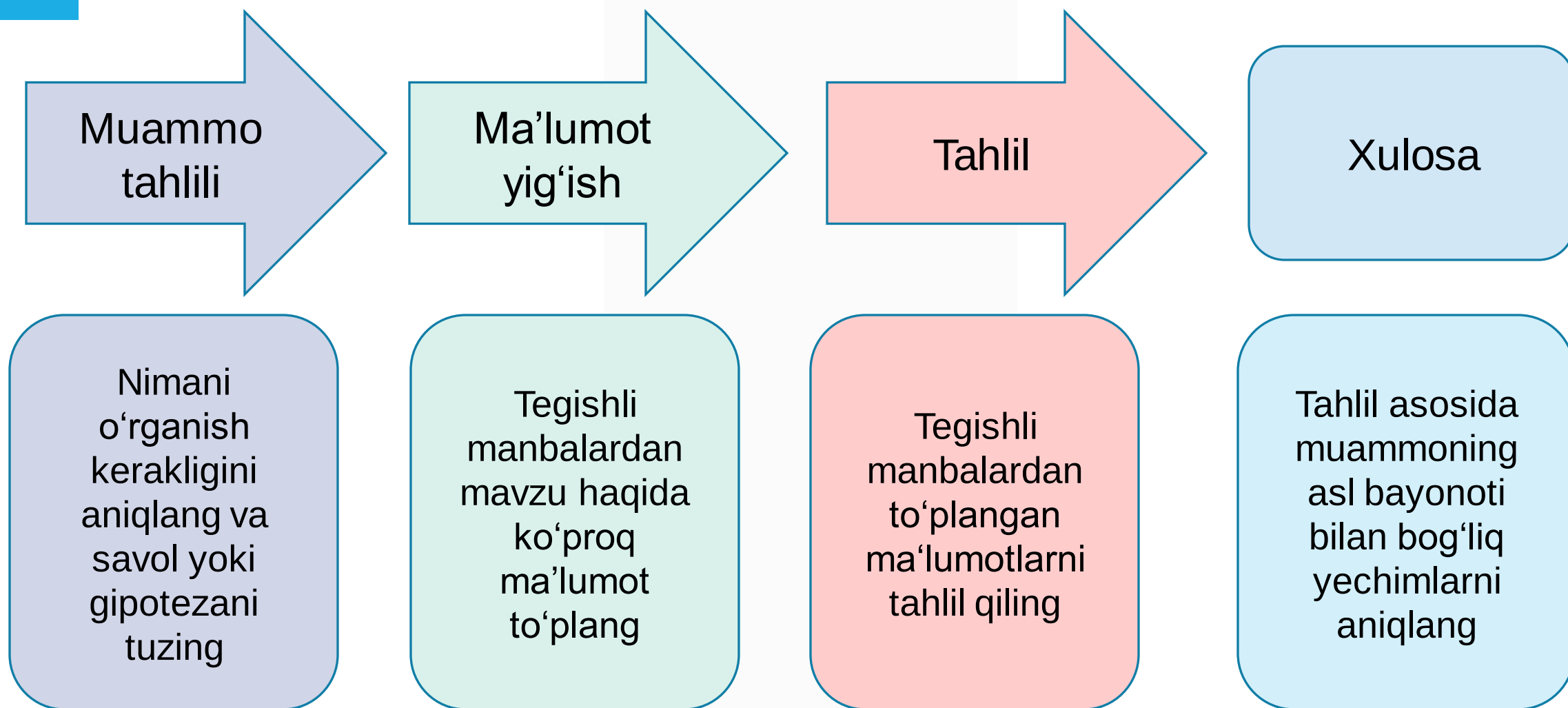
O'quvchining markaziy roli – bilim olish jarayonida o'quvchi faol bo'ladi, savollar beradi, tadqiqot qiladi va xulosa chiqaradi.

Tajriba va amaliyotga tayangan o'rganish – laboratoriya ishlari, amaliy topshiriqlar va muammo yechish orqali bilimlar chuqurlashtiriladi.

O'qituvchining yo'naltiruvchi roli – o'qituvchi faqat tayyor bilimni bermaydi, balki o'quvchilarning fikrlashiga, izlanishiga yo'l ochadi.
Savol asosidagi o'rganish – o'quv jarayoni tabiiy savollar (Nima uchun? Qanday qilib? Nima bo'lsa?) asosida boshlanadi.

Mustaqil fikrlash va muammoni hal qilish – o'quvchilar fikr yuritish, tahlil qilish, baholash kabi yuqori darajadagi kognitiv ko'nikmalarni rivojlantiradilar.

SO'ROVGA ASOSLANGAN TA'LIMNI O'QITISH STRATEGIYALARI

SO'ROVGA ASOSLANGAN YONDASHUVNING ASOSLARI

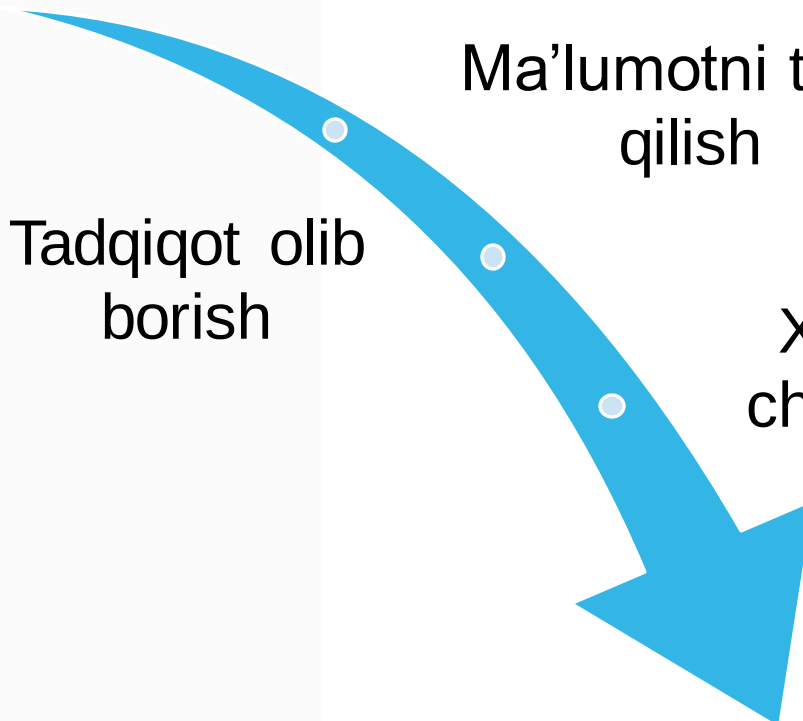
Savol qo'yish

Ma'lumotni tahlil
qilish

Tadqiqot olib
borish

Xulosa
chiqarish

Baham ko'rish
va baholash

So'rovga asoslangan ta'lim
yondashuvining afzalliklari

1. Tanqidiy va
mustaqil fikrlashni
rivojlantiradi.

2. O'rganishga
qiziqishni oshiradi.

3. Haqiqiy hayotdagi
muammolarni hal
qilishga o'rgatadi.

4. Hamkorlikda
ishlash va muloqot
ko'nikmalarini
mustahkamlaydi.

**So'rovga asoslangan yondashuvda savolni
qanday berish muhim?**

Ustozlar savolning muhimligi nimada?

ODDIY SAVOLLARNI MUHIM SAVOLLARGA AYLANTIRAMIZ

Quyosh bir yulduzmi?

Suv muzlaganda qattiq holatga o'tadimi?

O'simliklar fotosintez jarayonida kislorod
ishlab chiqaradimi?

Havo tarkibida azot bormi?

Oy o'z nuriga egami?

Yer Quyosh atrofida aylanadimi?

Suv bug'langanda gaz holatiga o'tadimi?

Hayvonlar ham o'simlik kabi o'z oziqasini
tayyorlay oladimi?

Metall elektr tokini o'tkazadimi?

Inson yuragi qon haydaydimi?

Muhim savollarga aylanganda savollar quyidagicha bo'lishi mumkin

Nima uchun Quyoshni yulduz deb ataymiz?

Nima sababdan suv muzlaganda qattiq holatga o'tadi?

Fotosintez jarayonida o'simliklar qanday qilib kislorod hosil qiladi?

Havoda azotning bo'lishi nima uchun muhim?

Oy nega o'z nuri bilan emas, balki Quyosh nuri bilan yoritiladi?

Yerning Quyosh atrofida aylanishi qanday oqibatlarga olib keladi?

Suvning bug'lanish jarayonida nimalar sodir bo'ladi?

Nima uchun hayvonlar o'simliklar kabi o'z oziqasini tayyorlay olmaydi?

Nima uchun metall elektr tokini yaxshi o'tkazadi?

Yurak inson tanasida qanday vazifani bajaradi?

Javobi oddiy yoki
aniq fakt emas

Real hayot yoki shaxsiy
tajriba bilan bog'liq bo'ladi.

**Muhim
savollarni
quyidagi
xususiyatlari bor**

Ochiq savol: "ha" yoki
"yo'q" javobi yetarli
emas;

Bir nechta javob bo'lishi
mumkin;

Izlanish, tahlil va
muhokamani talab
qiladi;

Sizningcha muhim savollar qanday bo'ladi?

4. Fanlar ichida muhim bo'lgan savollar yangi g'oyalarga ishora qiladi.

5. Qo'shimcha savollarni va so'rovlarni uyg'otadi

6. Faqat javobni emas, balki qo'llab-quvvatlash va asoslashni talab qiladi.

7. Vaqt o'tishi bilan savolni qayta-qayta ko'rib chiqish kerak bo'ladi .

1. Ochiq savollar ya'ni odatda bitta, yakuniy va to'g'ri javobga ega bo'lmaydi.

2. O'yantiruvchi va intellektual jihatdan qiziqarli ko'pincha baxs va munozaralarni keltirib chiqaradi .

3. Tahlil qilish, xulosa chiqarish, baholash, bashorat qilish kabi yuqori darajadagi fikrlashga chaqiradi. Bunga samarali javob berish mumkin.

Savol turlari

- Ochiq savollar
 - Nimani sezdingiz? Nimalar bo'lyapti?
 - Menga bu haqida biror narsa ayting...
 - Tekshirish savollari
 - Misol keltira olasizmi?
 - Qanday qilib/nima uchun?
 - Eng yomoni haqida ko'proq gapirib bering...
- Gipotetik savollar
 - Nima bo'lar edi, agar... Agar bu o'zgarsa, bu qanday ta'sir qiladi?

Reflektiv savollar

- Bu haqda qanday bilish mumkin?
Yana nimani bilishimiz kerak?
Kim rozi / kim rozi emas?

Yopiq Savollar

- Om qonuni uchun tenglama nima?
Vodorod yadrosida nechta proton bor?
Qonun uchun tenglama.

So'rovga asoslangan yondashuvning afzalliklari

Faol fikrlash

O'quvchilarni passiv tinglash va yodlashdan ko'ra, faol fikrlashga jalb qiladi.

Bilimlarni aniqlash

Oldingi bilimlar, muqobil va noto'g'ri tushunchalarni aniqlash hamda to'g'rilashga yordam beradi.

Tushunchalarni mustahkamlash

Ilmiy tushunchalar va jarayonlarni o'rganishni mustahkamlaydi, izchil bilimlarni egallashni ta'minlaydi.

Muloqot ko'nikmalari

Muloqot va argumentatsiya ko'nikmalarini oshirish, o'z fikrlarini ifoda etish va asoslashga yordam beradi.

YO'NALTIRILGAN SO'ROV

Sizga qishki kiyimlar uchun eng samarali issiqlik izolyatorini topish vazifasi berildi (paxta, jun, sintetik mato). Farazingizni shakllantiring va uni tekshirish uchun qisqacha tajriba rejasini yozing.

Faraz: Jun mato eng yaxshi izolyator, chunki uning tolalarida ko'p havo saqlanadi.

Mini-loyiha: Bir xil hajmdagi uchta stakanga issiq suv quyish. Har bir stakanni turli matolar bilan o'rash. 15 daqiqadan so'ng suv haroratini o'lchash.

Ochiq so'rov

Maktab oshxonasidagi oziq-ovqat chiqindilari muammosini kamaytirish uchun qanday ilmiy tadqiqot loyihasini amalga oshirasiz? Muammoni qanday o'lchaysiz va yechim taklif qilasiz?

O'quvchi javobi: Chiqindilar hajmini o'lchash uchun bir hafta davomida chiqindi turlarini (meva, non, sabzavot...) tortish.

Faraz: Agar tanaffus vaqti 5 daqiqaga uzaytirilsa, chiqindilar 15 % ga kamayadi.

Reja: Bu farazni tekshirish uchun tajriba o'tkazish.

Xulosa

Savol berishdan qo'rqmang, dalillarni izlang!

So'rovga asoslangan o'qitish kuchli o'qitish usuli bo'lib, o'quvchilarni faol jalb qiladi, tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi va sinfdagi ta'limni real vaziyatlar bilan bog'laydi. Muhokama qilingan strategiyalar va modellarni amalga oshirish orqali o'qituvchilar izlanish, chuqur tushunishni rag'batlantiradigan dinamik hamda rag'batlantiruvchi o'quv muhitini yaratishi mumkin.

Tadqiqot nafaqat bilimga erishish usuli, balki o'quvchilarni zamonaviy hayotning murakkab muammolarini hal qila oladigan ilmiy savodxon fuqarolar etib tarbiyalashning asosiy vositasidir.

**E'TIBORINGIZ UCHUN
RAHMAT!**